השוכר • עובד כוכבים שסכר את ישראל לעשות עמו מלאכה ביין נסך להריקו מכלי אל כלי או להעביר חבית ממקום למקום וביין נסך ממש קתמר שנתנסך לעבודת כוכבים וסתם יין מיבעיא לן בגמרא (ג): **שכרו לעשות עמו מלאכה אחרת** • כל שכרו מוסר דאף על גב דאגרת דיהיב לה תורה אור משום מלאכה אחרת היא ובגמרא (ג) מפרש לה שפיר: **גמ'** מקודשת • אלמא איסורי הנאה דמיהן מותרין וכל שכן שכר פעולתו: **אלא שוליל ופופס את דמיו בעבודת כוכבים** • דכיון דנתנסך לעבודת כוכבים הרי היא כעבודת כוכבים דדמיה אסורין כדתמרן (לעיל ד"ה): כל שאתה מהיה דימעו הרי הוא כמותו וכי היכי דדמיו אסורין שכר פעולתו נמי אסור: **לקוט לי בו** • לשון מכר הוא דמשמע "לקוט לי שווין ירק": **שכרו אספו** • לשמותו אחר זמן הביעור אלא מתבטר בשביעית: **לקוט לי ירק** • לשון שכירות הוא ולא לשון מכר ואין לו דמיס שיתפסו בקדושת שביעית: **לד פיאה** • מתנת חנם: **כדתנן** • גבי מעשר שני: לאחר

[פי' כדים גדולים ערוך וכן בשכת קלט: בפרש"י]

קידושין מ: [לעיל ד"ה: [מדרש מ"ה]

שביעית פ"ח מ"ד [פ"ש דשבעת מהופכות]

ויקרא כה [נכורות יב:] *[נ"ל והתנן דשביעית פ"ח מ"ד כפי' בטוסתא מסכת דשבת] *מעשר שני פ"ג מסכת ג

ובין נסך-יין נסך הא דאמרן חמרין מאי היא דתניא ההחמרין שהיו עושין מלאכה בפירות שביעית שכרן שביעית מאי שכרן שביעית אילימא דיהבינן להו שכר מפירות שביעית, נמצא זה פורע חובו מפירות שביעית והתורה אמרה לאכלה" *ולא לסחורה ואלא דקדוש שכרן בקדושת שביעית ומי קדוש *והתניא האומר לפועל הילך דינר זה ולקוט לי ירק (ה) היום שכרו מותר, לקוט לי ירק בו היום שכרו אסור אמר אביי לעולם יהבינן ליה שכר מפירות שביעית, ודקא משיא לך "לאכלה"-ולא לסחורה, דיהביה ניהליה בצד היתר כדתנן *לא יאמר אדם לחבירו העלה

ולאי משום גזרה לא שייך למיגזר כדפרי' דאי מטעם מיחליף הוא לא היה לו לחלק בין פועל דשביעית וכן בשביעית גופיה לא היה לחלק בין חמרים לפועל אלא מטעם קנסו שקנסו לאו לקנוס בחמרים יותר משום דנפיש אגרייהו וכן פועל דיין נסך משום חומרא דיין נסך כדמסיק רבא בסמוך ודוקא בשנים אלו החמירו יין נסך ושביעית לפי שתופסין דמיהן לאו לקנוס בשכר דהוי קנס אבל בשאר איסורי הנאה שאין תופסין דמיהם *מסתבר דלא קנסו: **והתנן** מכרן וקדם בדמיהן מקודשת • תימה לפי מה שפירש בקונטרס לעיל בפרק ר' ישמעאל (דף יד:) דדוקא לקדש אשה התירו אבל לאיתהניי אסור מדרבנן (ה) אבל לאיניש אחרינא שרו אותן מעות וה"נ גבי שביעית המעות אינם אסורין לאחרים *כדאמר לעיל פרק רבי ישמעאל (שם) מאי קא פריך אתם דקאמר אסור במתני' הייט דוקא לפועל שאסורין הן כמו למוכר דוקא וי"ל דאסור דמתני' משמע לכ"ע מיהו תימה מאי קפריך אאי אתם דהייט בדיעבד כדמוכח בגדרים פרק השותפין (דף מז:) אבל לכתחלה אסור ומתני' לכתחלה איירי יש לומר דאסור דמתני' משמע ליה אפילו בדיעבד [וע"ש תוס' חולין ד: ד"ה מותר מיד]: **ברמיהן** מקודשת • משמע הא בגוף הערלה אסור לקדש ומשמע משום דלית ביה שוה פרוטה וקשה בגופה נמי איכא שוה פרוטה בשלא כדרך הנאתן (ו) אי באפרן כדתנן (תמורה דף יד·) כל הנשרפין אפרן מותר וי"ל כיון שכל זמן שהוא בעין אסור למכרו מן התורה כמו כן אסור לקדש בו אשה דהוי (ז) כמו מכירה חבובה ויש בו הנאה כשמקדש את האשה דנמריכן (קידושין דף ג·) קיחה קיחה משדה עפרון וזה לא דמי לקיחה דשדה עפרון שרשאי לקנות בו חפץ או לשאר הנאות: **לקוט** לי ירק היום שכרו מותר • פירוש דהוי כמו שכרו לנקוט מליאות שאין אלו דמי פירות שביעית וא"ת הניחא למ"ד (ג"מ דף ח.) המגביה מליאה לחבירו קנה חבירו אלא למ"ד דלא קנה חבירו א"כ זה המלקט קנאם וכשטתנם לבעל הבית בדיעבד זה נמצא מוכר לו פירות שביעית י"ל דלא חשיב מוכר דיד פועל כיד בעה"ב דמי ועי"ל דשאני התם דאמר לא קנה חבירו עד שתבא מליאה לידו ואם ירצה המגביה יטול לזכות בה קודם שתבא לידי חבירו אבל הכא שאין המלקט מתכוין לזכות לא בתחלה ולא בסוף וכשטתנן לבעל הבית לא זכה בעל הבית וכי האי גוונא פי' ר"ת שילהי מסילין (ביצה דף לט: בד"ה הכא) גבי מילתן ונתן לחבירו דאמר רב נחמן כרבגלי מי שנתמלאו לו ואע"ג דאית ליה לרב נחמן דלא קנה חבירו כיון שלא נתכוין לזכות הוא וכשנתנה לחבירו זכה חבירו: **נמצא** זה פורע חובו מפירות שביעית • אומר רבינו יאחק דהסחורה שהיא אסורה בפירות שביעית הייטו לקנות הרבה ביחד להוליך ממקום הזול למקום היוקר וכמו שהיו עושין אוספי שביעית שפסולין לעדות בפרק זה בורר (סנהדרין דף כו·) מטעם סחורה וכן פורע חובו מפירות שביעית שזה משתכר בפירות שביעית ולאו לאכלה קיימא ביה אבל אם הוא לוקח למכור על יד לקנות בו דבר אכילה אין דבר זו סחורה וכן שנינו פרק לולב הגזול (סוכה דף נט· ושם ד"ה וליתב) מבליע דמי אתרוג בלולב ובלא הבלעה נמי היה מותר אילמלא טעמא דאין מוסרין דמי פירות שביעית לעם הארץ אלמא מותר למכור ועוד תנן במסכת שביעית (פ"ז מ"ג) לא יהא לוקח ירקות שדה ומוכר בשוק אבל לוקח ובא מוכר על ידו משמע דאפילו לכתחלה וא"ת תיקשי דישא לסיפא דישא אסרה (ה) לוקח למכור בשוק משמע הא לוקח מותר ואפילו בשוק והדר תני לוקח ובא מוכר על ידו הא למכור בשוק אסור ונראה דיש במשנה בדישא טעמא סופר וגרס בשניהם לוקח מיהו יש לישב הגירסא ואשמעינן דדין לוקח ולוקח שוין דבשניהם אסור למכור בשוק ודישא תנא לוקח וה"ה לוקח וסיפא לוקח וה"ה לוקח ויש ליתן טעם למה אסור יותר בשוק שכשמעמיד חנות בשוק דומה יותר שמשתכר בפירות שביעית ואע"פ שאמרנו שאסור לפרוע חובו מפירות שביעית משום דלאו לאכלה הוא מ"מ לקדש אשה מותר אע"ג דלאו לאכלה הוא כדאמרינן פרק האיש מקדש (קידושין דף נג·) מעשה באחד שקידש חמש נשים בכלכלה של שביעית ואמרו חכמים אין האחיות מקודשות הא אחרות מקודשות וטעמא *דמשום פריה ורביה אקילו ביה רבנן ומיהו יש לדחות דהתם דיעבד אבל לכתחלה אסור: **דיהיב** ניהליה בצד היתר • וא"ת כיון דיהיב ליה בצד היתר מאי איריא דפועלים עושין בפירות שביעית הללו אפילו היו עושין מלאכה אחרת יהיו מותרין לפרנס מפירות שביעית ו"ל דוקא כשעושין המלאכה בפירות שביעית עצמן אז איט נראה כנותן שכר מה שפרנסן מפירות שביעית ומשום הכי נקט עושה מלאכה בפירות שביעית והעלם לאכלם דוקא דדומה שהם של שניהם יחד לאכלה אבל עושה במלאכה אחרת יטול ליהות שהוא אסור דדומה שכר מלאכה

העלה

השוכר את הפועל: **מ"ט** שכרו אסור • מתוך הביטה משמע כי מעתה היה יודע שיין נסך תופס דמיו כעבודת כוכבים ואעפ"כ היה רוצה לדמות שכר יין נסך לדמי ערלה ולשכר שביעית אע"ג דאיכא ביין נסך תרי חומרי איסור הנאה ותופס דמיו והכי פריך מ"ט שכרו אסור נהי דתופס דמיו כעבודת כוכבים מ"מ שכרו אין בו איסור אלא מדרבנן ואיט השוב כדמי יין נסך ומה טעם גזרו עליו אילימא משום דיין נסך גופיה אסור בהנאה מן התורה הלכך גזרו על שכרו אטו הגוף והרי ערלה וכלאי הכרם דאסורין בהנאה מן התורה ולא גזרו על הדמיס אטו הגוף ואין להחמיר כאן בשכר יותר מהתם בדמים דהתם דמיס שמלינו איסורי הנאה שגם דמיהם אסורין מן התורה כמו הגוף באותן שתופסין דמיהן ואפילו הכי לא גזרו דמיס אטו גוף באותן שאין תופסין דמיהם שכר שאינו אסור בשום איסור הנאה מן התורה כל שכן אלא נגזר שכר אטו הגוף ומשני אלא הואיל ותופס דמיו כעבודת כוכבים כלומר שכר בגוף לא מיחליף אבל שכר בדמיס מיחליף ופריך והרי שביעית דתופסת דמיה *וקאמר שכרו מותר דמשמע לגמרי ולא (ד) נתפס בקדושת שביעית ולא גזרינן שכר שביעית אטו דמי שביעית ואין לומר דשאני יין נסך דאית ביה תרי חומרי איסור הנאה ותופס דמיו דלא מיחליף שכר בדמיס בתרי חומרי יותר מבחומרא אחת ומסיק ת"ר אבהו א"ר יוחנן קנס הוא שקנסו חכמים: בחמרין ולאלו נסך הוא דאמרן חמרין מאי היא דתניא ההחמרין שהיו עושין מלאכה בפירות שביעית שכרן שביעית מאי שכרן שביעית דיהבינן להו שכר מפירות שביעית, נמצא זה פורע חובו מפירות שביעית אילימא דיהבינן להו שכר מפירות שביעית, נמצא זה פורע חובו מפירות שביעית והתורה אמרה לאכלה" *ולא לסחורה ואלא דקדוש שכרן בקדושת שביעית ומי קדוש *והתניא האומר לפועל הילך דינר זה ולקוט לי ירק (ה) היום שכרו מותר, לקוט לי ירק בו היום שכרו אסור אמר אביי לעולם יהבינן ליה שכר מפירות שביעית, ודקא משיא לך "לאכלה"-ולא לסחורה, דיהביה ניהליה בצד היתר כדתנן *לא יאמר אדם לחבירו העלה

בדמיהן וכו' שום פרוטה בשלא כדרך הנאתן. כ"כ לשון תוספות בקידושין דף כ"ו ע"ב דמייבי דאיכא ס"ם אלא כדרך הנאתן א"כ ל"ל דאיכא ס"ם אף שלא כדרך הנאתן מ"מ כיון שהאשה שהורה שים לה ליהנות דרך הנאתן ואיט כן לא סמכה דעתה וכוי מקח טעות: (ז) בא"ד אסור לקדש בו אשה דהוי תשובה כמו מכירה דיש בו: (ח) ד"ה ממלא וכו' ריש"א אסרה לנוקח וכו' ואפי' למכור בשוק וכדר:

גליון השי"ס תוס' ד"ה כשוכר וכו' וקאמר שכרו מותר דמשמע לגמרי. לא הבנתי דמה צריך למשמעות הא א"ל לגרס בענין אחר דאא דבריש דאיכא ס"ם אלא שכרו אסור אמר אביי דאסור ליהנות ממנו שלא בקדושת שביעית א"כ כפיפא דקני שכרו מותר ע"כ דלגמרי מותר: **בא"ד** (נכסופו) מסתבר דלא קנסו. תמוה לי במה נסתפקו בזה הא פשיטא דאין לנעוד אחר חיסורין מיין נסך דכרי קנסי מכרן וקידש בדמיהן מקודשת כרי דהתליפן שוכר לאחרים מכ"ש שכרו וכ"ש דלגמרי מותר: **ד"ה** נמצא וכו' דמשום פריה ורביה אקילו:

א א ב מיי' פי"ג מהכי מאכלות אסורות הלכ' טו עז סמג לאוין קמה טוש"ע יו"ד סי' קנג סעיף ג:

ב ג מיי' שם הלכ' יז טוש"ע שם סעיף ב:

ג ד מיי' שם פ"י הלכ' ט סמג לאוין קמה טוש"ע יו"ד סי' רלד סעיף ג:

ד ה מיי' שם הלכ' ו סמג לאוין קמה טוש"ע יו"ד סי' רלו סעיף ג:

ה ו מיי' פ"ז מהלכות שמיטה הלכ' יב:

ו ז מיי' פי"ג מהלכות מאכלי אסורות הלכ' טו:

ז ח מיי' פ"ז מהלכות שמיטה הלכה יג:

ח ט מיי' שם הלכה ג:

ט י מיי' שם הלכ' יג:

י כ מיי' פ"ג מהלכות מעשר שני הלכה כב:

נוסח/מבנה

ל' הלכות לבדר לאח שכרם של פועלים ב"ן נסך אסור

קושיות

נוסח/מבנה

4 שלבים בבירור מהו שכרן שביעית בקצר לתשלום לחמרין שהיו עושים מלאכה בפירות שביעית. 2 שלבים אחרונים

הגהות הב"ח

(א) גמ' והתניא האומר לפועל סילך דינר זה ולקוט לי ירק בו היום שכרו אסור לקוט לי ירק היום שכרו מותר אמר אביי לעולם יהבינן ליה שכר מפירות שביעית ודקא משיא לך לאכלה ולא לסחורה דיהביה ניהליה בצד היתר כדתנן לא יאמר אדם לחבירו העלה

עין משפט נר מצוה

נמצא לא נמצא כן בפר"י ושיין רש"א